

La raó més sobrenatural

Resumir la llei en 'l'amor a Déu sobre totes les coses i al proïsme com a un mateix' no és un precepte qualsevol. L'amor no es pot reclamar, i Déu només ens convida a participar-ne després d'haver mostrat a l'home el seu afecte i cura infinites.

02/08/2019

En començar la seva predicació, a la sinagoga de Natzaret, el Senyor llegeix davant dels presents un

passatge d'Isaïes: «L'Esperit del Senyor reposa sobre meu, perquè ell m'ha ungit. M'ha enviat a portar la bona nova als pobres, a proclamar als captius la llibertat i als cecs el retorn de la llum, a posar en llibertat els oprimits, a proclamar l'any de gràcia del Senyor» (*Lc* 4, 18-19; *Is* 61, 1-2). I després d'enrotllar el llibre declara: «Avui es compleix aquesta escriptura que acabeu d'escoltar» (*Lc* 4, 21).

Jesús es presenta d'aquesta manera com a llibertador. Davant de tot el que constreny la llibertat interior: la ceguesa de la ignorància, la captivitat del pecat, l'opressió del diable. De fet, no són infreqüents en la seva predicació les al·lusions a la llibertat i a l'alliberament per als que el segueixen: «Si us manteniu fermes en la meva paraula, realment sereu deixebles meus; coneixereu la veritat, i la veritat us farà lliures» (*Jn* 8, 31-32).

Els primers cristians tenien una consciència de llibertat profunda i exultant. Jesús era per a ells el Salvador. No els havia alliberat d'un jou per imposar-los-en un altre de diferent, sinó que havia trencat tots els lligaments que els impediien portar una vida plena. Aquesta plenitud que ara se'ls presentava com a possible es revela en l'alegria que traspuaven les seves vides. «Viviu sempre contents —exhorta Pau—, pregueu contínuament, doneu gràcies en tota ocasió. Això és el que Déu vol de vosaltres en Jesucrist» (1 *Te* 5, 16-18).

Al principi, Déu crea l'home com a senyor del que ha creat, «l'artífex summe va fabricar la nostra naturalesa com una espècie d'instrument, apte per a l'exercici de la reialesa; i perquè l'home fos completament idoni per a això, el va dotar no només d'excel·lències quant a l'ànima, sinó en la mateixa figura

del cos. I és així que l'ànima posa de manifest la seva excelsa dignitat règia (...) pel fet de no reconèixer ningú per senyor i fer-ho tot pel seu propi arbitri. Ella, pel seu propi voler, com a propietària de si mateixa, es governa a si mateixa. I de qui altre, fora del rei, és propi un atribut com aquest?». [1]

Pel pecat l'home es veu reduït a l'esclavitud, però Déu l'aixeca amb l'esperança d'una salvació futura (cf. *Gn 3, 15*). Aquest desig de redimir-nos es manifesta, per exemple, quan allibera el seu poble de l'esclavitud d'Egipte i li promet una terra, que haurà de conquerir, però que serà abans que res la terra promesa: un do de Déu on podrà retre-li culte amb llibertat. «Jo soc el Senyor, el teu Déu, que t'he fet sortir del país d'Egipte, la terra on eres esclau» (*Ex 20, 2*). I afegeix: «No tinguis cap altre déu fora de mi» (*Ex 20, 3*). És precisament així com Déu presenta al seu poble

els manaments del decàleg, com les condicions per ser veritablement lliure i no recaure de nou en el servei. Déu no busca imposar-se com un tirà, sinó posar el seu poble en condicions d'acceptar-lo lliurement com a Senyor.

Aquesta aposta de Déu per la llibertat s'entén si el primer manament, del qual, segons Jesucrist, depenen la llei i els profetes (cf. *Mt 22, 40*), no és un altre que l'amor: estimar Déu sobre totes les coses i el proïme com a un mateix (cf. *Mt 22, 37-39*). Perquè aquest no és un precepte qualsevol. Altres coses es poden imperar i imposar mitjançant la força i la coacció. Però l'amor no es pot reclamar així. Déu el requereix, com un amant, només després d'haver manifestat l'amor que abriga cap al seu poble, només després d'haver mostrat de nombroses maneres el seu afecte i la seva cura. I és que a l'amor veritable només es pot

convidar, cal guanyar-se'l, perquè només pot ser fruit de la llibertat. I per descobrir i deixar-se assolir per aquest Amor, és imprescindible «fomentar la llibertat interior, que porta a fer les coses per amor».[2]

Un sentit per a la llibertat

Precisament per poder-lo estimar de veritat, Déu ens ha creat lliures. És així com ens mira i com es delecta en nosaltres. Ens costa entendre-ho, perquè els éssers humans no sabem crear éssers lliures. A tot estirar produïm autòmats, que duen a terme l'objectiu per al qual els hem dissenyat, o imitem la llibertat creant artefactes que funcionen a l'atzar; però som incapaços de suscitar alguna cosa que pugui decidir per si mateixa. Tanmateix, això és el que fa Déu amb nosaltres quan ens crea i ens redimeix del pecat que limitava la nostra llibertat.

Ser lliure no és en primer lloc no estar determinat o condicionat per una cosa externa, sinó ser capaç de donar suport a les nostres accions i les nostres respostes. Per això la llibertat va unida a la responsabilitat. Ser lliure és ser capaç de respondre i, per tant, d'establir un diàleg ple i real amb altres persones i, abans que res, amb el nostre creador.

Per tant, la llibertat no és una cosa afegida, una característica de la qual podríem prescindir i continuar sent nosaltres mateixos. La llibertat que Déu vol per a nosaltres és veritable i tan profunda com el nostre ésser. El seu reconeixement és un gran avenç de l'ésser humà: «La passió per la llibertat, la seva exigència per part de persones i pobles, és un signe positiu del nostre temps. Reconèixer la llibertat de cada dona i de cada home significa reconèixer que són persones: amos i responsables dels

seus propis actes, amb la possibilitat d'orientar la seva pròpia existència». [3]

Déu, que ens estima com som perquè ens ha creat, ens estima lliures perquè ens estima per nosaltres mateixos i només es conforma amb l'obertura lliure i amorosa de la nostra intimitat: «Confia en mi, fill meu, mira de bon grat el meu exemple» (*Pr* 23, 26). Així es comprèn que «perquè *ens dona la gana*» [4] sigui, per a sant Josep maria, la raó més sobrenatural per fer el bé, aquella en la qual es nua el misteri de l'amor creador i redemptor de Déu amb la resposta autèntica de la seva criatura estimada, que té a la seva mà reconèixer-lo com a Pare i acceptar amb confiança la voluntat de qui només pot voler el bé del seu fill.

Déu ha posat la nostra destinació a les nostres mans. No, certament, en

el sentit que podem aconseguir per les nostres forces el que ens té preparat, però sí perquè és a les nostres mans convertir-nos a Ell, que és qui ens pot fer feliços.[5]

Reconèixer aquesta capacitat d'estimar Déu lliurement pot, en un primer moment, produir-nos temor. Tanmateix, si *ens dona la gana* dir-li que sí, aquesta mateixa convicció que som lliures ens omple d'alegria i esperança. Com a fills de Déu, ens sentim segurs en la mesura que ens volem basar en Ell. Així s'entén que sant Josepmaria, pensant en la seva pròpia vocació, exclamés: «No us dona alegria comprovar que la fidelitat en bona mesura depèn de nosaltres? Jo m'entusiasmo pensant que Déu m'estima, i que ha volgut que la seva Obra depengui també de la meva correspondència. I em fa goig poder-ho dir lliurement: Senyor, jo també t'estimo, compte amb la meva poquesa».[6]

La consideració de la nostra llibertat ens ajuda a assentar la nostra vida sobre la realitat que som fills de Déu. No som un exemplar intercanviable: la nostra resposta és insubstituïble perquè som criatures estimades per Déu amb amor de predilecció. Però podem perdre la consciència de la nostra llibertat en la mesura que no l'exercim. En aquest cas, és lògic que ens sentim cada vegada més limitats, condicionats i, fins i tot, coaccionats pels nostres estats d'ànim o per l'ambient. És així com es pot plantejar el dubte de si som lliures o, fins i tot, si ser lliure val la pena o si té sentit.

El cristià sap, tanmateix, que la llibertat té un sentit. No només som lliures de lligams, en poder de la nostra pròpia decisió. De poc serveix alliberar algú i dir-li que pot anar on vulgui, si no hi ha cap destinació a la qual es pugui dirigir o, si n'hi ha, no sap en absolut com arribar-hi. Però

Déu no només ens atorga la capacitat de desfer-nos del que ens limita i empresona, sinó que obre davant nostre un horitzó il·limitat, a l'altura dels nostres anhels més profunds. Perquè qui ha creat la nostra llibertat no és de cap manera un límit per al seu desplegament: ens obre la possibilitat de créixer sense mesura, ja que aquesta és la manera en què imitem Déu les criatures lliures, i ens ofereix, units al seu Fill unigènit, la possibilitat de desplegar plenament la nostra personalitat.

Una llibertat autèntica

Sant Josepmaria concebia la seva labor «com una feina encaminada a situar cadascú davant les exigències completes de la seva vida, ajudant-lo a descobrir allò que Déu, en concret, li demana, sense posar cap mena de limitació a aquesta independència santa i aquesta responsabilitat individual beneïda, que són

característiques d'una consciència cristiana. Aquesta manera d'obrar i aquest esperit es basen en el respecte a la transcendència de la veritat revelada i en l'amor a la llibertat de la criatura humana. Podria afegir-hi que també es basa en la certesa de la indeterminació de la història, oberta a un gran nombre de possibilitats, que Déu no ha volgut cloure».[7]

Així s'entén que, per a qui no coneix Crist, prendre's seriosament la mateixa llibertat és un camí per trobar Déu, ja que posa en marxa una cerca que manifesta les possibilitats de la nostra condició juntament amb les seves limitacions evidents. Però també qui ja estima Déu, en endinsar-se la seva mà en ella, es posa en condicions d'entaular amb Ell una relació més profunda i veritable.

Només és conforme amb la dignitat dels fills de Déu que se sentin «lliures

com ocells»,[8] que facin el que de veritat volen, encara que, com Crist, el que es vol passi per humiliar-se i sotmetre's per amor. No es tracta, per tant, que actuem només *com si* fóssim lliures: si volem de veritat seguir Jesús, hem de buscar en nosaltres aquesta font de llibertat autèntica que és la nostra filiació divina i comportar-nos d'acord amb ella, de manera que assolim la llibertat d'esperit, que «[...] és aquesta capacitat i actitud habitual d'obrar per amor, especialment en l'afany de seguir el que, en cada circumstància, Déu demana a cadascú».[9]

Insistir-hi es traduirà en l'espontaneïtat i la iniciativa amb què ens comportem, i en què no ens deixem torturar per la por. I és que la falta de llibertat es revela sovint en la nostra tendència a moure'ns per por. Els teòlegs anomenen *temor servil* aquell del qual s'aparta del

pecat per temor del càstig. Aquest temor pot ser un inici per tornar a Déu, però la vida cristiana no s'hi pot recolzar, ja que «Déu ens ha estimat primer, estimem també nosaltres» (1 Jn 4, 19) i hem d'actuar «pensant que sereu judicats per una llei de llibertat» (Jm 2, 12).

La por es pot manifestar en molts àmbits de la nostra vida. El que tem, encara que vol el bé, té present davant de tot el mal que vol fugir. Per això, quan la por és el motor de la nostra conducta, fàcilment ens encongim i ens compliquem fins al punt que s'enfosqueixen els veritables motius dels nostres actes i els béns que perseguim. Però si estimem Déu, si el volem estimar, Ell ens allibera de la por, perquè per als que estimen Déu tot coopera per al bé (cf. Rm 8, 28). Aquesta convicció foragita els nostres temors infundats i ens permet agradar plenament la

llibertat dels fills de Déu i actuar amb alegria i responsabilitat.

És veritat que no diem sí a Déu una vegada per sempre. Som éssers temporals i hem de renovar i fer créixer en el temps la nostra resposta. A més, perquè estem cridats a respondre lliurement, el Senyor busca de nosaltres una resposta cada vegada més autèntica. De vegades fins i tot sembla que s'oculta, perquè la nostra adhesió es torni més lliure i més plena, per purificar-la de motius externs i circumstancials, perquè no estigui moguda per la por, sinó per l'amor. Aquesta circumstància no ens ha d'inquietar. És una invitació a la fidelitat, que no és la conservació d'una cosa que ja s'ha fet, sinó la renovació joiosa, en les circumstàncies més diverses, d'una donació a Déu que vol ser liberal i desinteressada. La fidelitat ens porta a tornar sovint sobre el nostre sí per

fer-lo més ple i per edificar des d'ell la nostra vida interior, des d'aquest punt en què es troben la gràcia de Déu i la nostra intimitat més profunda.

Recordar sovint que no som autòmats ni animals sotmesos a l'instint, sinó criatures lliures, amb un futur obert que depèn de la nostra iniciativa, ens ajudarà a sortir de l'anonimat i a viure la nostra vida davant de Déu i davant dels homes en primera persona, sense delegar en ningú la responsabilitat que l'acompanya. Així serem capaços d'entaular amb Déu un diàleg autèntic, una relació personal en la qual pugui forjar una amistat veritable i profunda. I fruit d'aquesta amistat amb Déu, la nostra ànima es desbordarà en una set apressant per portar aquest amor de Déu i aquest sentit de llibertat que l'acompanya a totes les persones. També a través de l'amistat, perquè «l'amistat mateixa

és apostolat; l'amistat mateixa és un diàleg, en el qual donem i rebem llum; en el qual sorgeixen projectes, en un mutu obrir-se horitzons; en el qual ens alegrem pel que és bo i ens basem en el que és difícil; en el qual ho passem bé, perquè Déu ens vol contents».[10]

José Ignacio Murillo

[1] [1] Gregorio de Nisa, *La creación del hombre*, 4.

[2] F. Ocáriz, *Carta pastoral*, 14.II. 2017, núm. 8.

[3] F. Ocáriz, *Carta pastoral*, 9.I.2018, núm. 1.

[4] Sant Josepmaria, *És Crist que passa*, núm. 17.

[5] «(...) Però li va donar el lliure arbitri, pel qual es pot adreçar a Déu, que el faci benaventurat. Ja que el que podem fer pels nostres amics, d'alguna manera ho podem fer per nosaltres mateixos», Tomàs d'Aquino, *Summa Teològica*, I-II, q. 5 a. 5 ad 1.

[6] Sant Josepmaria, *A solas con Dios*, núm. 324.

[7] *És Crist que passa*, núm. 99.

[8] Sant Josepmaria, *Carta 14.IX.1951*, núm. 38.

[9] F. Ocáriz, *Carta pastoral*, 9.I.2018, núm. 5.

[10] *Ibidem*, núm. 14.

opusdei.org/ca-es/article/la-rao-mes-sobrenatural/ (27/03/2025)